

Dini'nin iste­diği meşru yolda olması gerektiği (Bakara, 114.) vurgulanmış, belirtilmiştir (İsra, 18-19; Enbiya, 94; Dehr, 22.) Hz. Peygamber öncelikle her konuda olduğu gibi bu konuda da dolu dolu bir hayat sürmüştür. Daima çalışmış ve zamanını en iyi ve verimli şekilde planla­mıştır. Aralarında yaşadığı, eğitim-öğretim ve geli­meleri ile yakından ilgilendiği sahabilere: "İki günü birbirine eşit olan ziyandadır, aldanmıştır." (Keşfül-Hafa, 11,323.) buyu­rurken O, her türlü başarı, gelişme ve ilerlemenin za­manı en iyi, en planlı bir şekilde kullanmanın gereği­ni ifade etmiştir. İslam'da Çalışma İslam, başarının sırrını çalış­mak olarak açıklar. Başarı­yı yakalamak için de yukarıda sayılan meziyet ve yeteneklerin atıl olarak bırakılmayıp, ha­rekete geçirilmesini ister. Nite­kim Kur' an; "Bilsin ki insan için kendi çalışmasından başka bir şey yoktur" (Necm, 39) ihtarında bulu­nur. Her toplumda bir üreten­ler, bir de tüketenler sınıfı var­dır. İnsanın yaratılış amacı sade­ce dünyasını mamur etmek değildir. Hem dünyadaki asıl ihtiyaçlerini en mükemmel şekliyle karşılamak için çalışa­cak, hem de ahirete ait kema­latin elde edilmesi için son derece gayret gösterecektir. Bu, İslam'ın dünyada huzur ahi­rette ebedi saadet parolasıdır.

وِمِنْهُمَّنيَقُولُرَبَّنَاآتِنَافِيالدُّنْيَاحَسَنَةًوَفِيالآخِرَةِحَسَنَةًوَقِنَاعَذَابَالنَّارِ "Ey Rabbimiz! Bize dünyada da iyilik ver, ahirette de iyilik ver" (Bakara, 201) ayetinde verilen mesaj da budur.(Diyanet Derg.71/39) Sosyal Hayatta Ekonomik Farklılık Kur'an ekonomik hayatın temelini­de, insanlar arasındaki ekonomik fark­lılığın bulunduğunu haber verir.

أَهُمْيَقْسِمُونَرَحْمَةَرَبِّكَنَحْنُقَسَمْنَابَيْنَهُممَّعِيشَتَهُمْفِيالْحَيَاةِالدُّنْيَاوَرَفَعْنَابَعْضَهُمْفَوْقَبَعْضٍدَرَجَاتٍلِيَتَّخِذَ

بَعْضُهُم
بَعْضًا
سُخْرِيًّا
وَرَحْمَتُ
رَبِّكَ
خَيْرٌ
مِّمَّا
يَجْمَعُونَ
 "Rabbinin rahmetini onlar mı paylaşıyorlar? Dünya hayatında onların
geçimliklerini aralarında biz paylaştık. Birbirlerine iş gördürmeleri için
kimini ötekine derecelerle üstün kıldık. Rabbinin rahmeti onların biriktirdikleri
şeylerden daha hayırlıdır." (Zuhuf, 32.) Fizik dünyada ge­çerli olan bir kanunun,
sosyal hayata da ha­kim olduğunu bu ayetten öğreniyoruz. At­mosferdeki ısı
farkları, nasıl atmosferin hare­ketini ve bu da rüzgar, yağmur, kar, dolu gi­bi
oluşumları sağlıyorsa; yeryüzündeki eğim farkları, suların akmasını, eşyanın
yuvarlan­masını sağlıyor. Kısaca bir hareket ve etkile­şime sebep oluyorsa, tıpkı bunun
gibi, eko­nomik farklılaşma da sosyal hayatın devamı­nı sağlayan ekonomik faaliyetlerin
esasını oluşturuyor. Şu halde, herkesin eşit ekono­mik imkanlara sahip olduğu bir
dünya; iş ha­yatının, daha doğrusu hayatın durduğu bir dünya demektir.
İslam, insanın önüne ana hedef olarak ölüm ötesi hayatın
mutluluğunu koyar, fakat o mutluluğun üretileceği yer olarak bu dün­yayı belirler.
Buradaki başarı için de çalışma­yı temel, kaçınılmaz bir şart olarak
öngörür. İşte bu noktada güzel Türkçemizin, "alın te­ri"
diye ifadeye koyduğu "helal kazanç" kavramı ön plana çıkar. Helal
kazanç dünyası için herkes kendi yetenekleri oranında hayatının yaşanır hale
gelmesine katkıda bulunacak, çalışacaktır. Herkes kendi elinin emeğine sa­hip olacak,
başkalarına yük olmaktan kaçı­nacaktır. Herkes bilmeli ki:
عَنْ رَسُولِ
اللَّهِ - صلى
الله عليه
وسلم - قَالَ «
مَا أَكَلَ
أَحَدٌ
طَعَامًا
قَطُّ
خَيْرًا مِنْ
أَنْ
يَأْكُلَ
مِنْ عَمَلِ
يَدِهِ ،
وَإِنَّ
نَبِىَّ
اللَّهِ
دَاوُدَ -
عَلَيْهِ
السَّلاَمُ -
كَانَ
يَأْكُلُ

مِنْ عَمَلِ
يَدِهِ "Hiç kimse elinin emeğinden daha hayırlı bir yemek yeme­miştir. Allah'ın nebisi Davud (a.s.) da kendi elinin emeğinden yedi."(Buhari,Sahih, Büyü, 15. Bunun yanında hemen hemen tüm peygamberler bir meslekle meşgul olmuşlardır. Hz. İdris terziydi, Hz. İsa marangozdu, Hz. Musa çobandı, Hz.Davud demirci olup ilk defa zırh yapan kişiydi. Hz. Peygamber de yıllarca tümccarlık yapmıştır. Şüphesiz çalışma denilince hem bedeni, hem fikri çalışma akla gelecektir. İnsanlık, çalışmanın bu iki türü arasında bir tercih yapma şansına sahip değildir. Kur'an akli kullanma, düşünme konusunda insana ciddi anlamda öğütler yöneltmekte, aklını kullan­mayanların geleceğinin iyi olmadığını önemle vurgulamaktadır. Çalışmak ama Helalinden İslam, insana çalışmayı emredip te onu hırsları, kaprisleri, bencilliği ile baş başa bırakmamış, onun bu olumsuzluklarını törpüleye­cek kuralları da koymuştur. Bu kuralları helal kazanç formülü ile ifade etmek mümkündür. Helal kazanç için birinci şart, emeğin meşru biçimde harcanmasıdır. Dinin yasakladığı iş alanlarında rızık aramak meşru değildir. Bu sebeple faiz, kumar, hırsızlık, gasp ve benzeri yollarla mal edinme yasak­lanmıştır. Kullanımı yasak olan malların üreti­minde çalışmak ta haramdır. Alın Teriyle Yapılan Bir İbadet: Emek Allah'ın bize yüklemiş olduğu her türlü dünya ve ahiret işinin, O'nun emri olduğu için yine O'nun rızasına uygun olarak yapılmasının daima nfile birer ibadet olduğu bilinen bir husustur. İslam dini, başkalarının hak ve hukuklarını göze­terek ve haramlardan da sakınmak kaydı ile her türlü geliri meşru kazanç saymıştır. Bu, ister emek sarf edilerek bizzat çalış­mak suretiyle kazanılmış olsun, ya da miras hibe v.s. gibi hukuki bir yol ile elde edilmiş olsun. Önemli olan husus, gelirin meşru sayılan yollardan elde edilmiş ol­masıdır. Kazancın belli bir ölç ve miktarı da yoktur. Herkes meşru yollardan istediği kadar servet ve mülk edinme hakkına sahiptir. Bu hak kısıtlanamaz. Kazanç ve mülk edinmenin va­sita ve yollarından birisi de elemeği ile kazançtir. İslam hukukunda emek, en makbul ve muteber kazanç vasıtası olarak değerlendirilmiştir. عَنْ
أَنَسِ بْنِ
مَالِكٍ
أَنَّ
رَجُلاً مِنَ
الأَنْصَارِ
جَاءَ إِلَى
النَّبِىِّ
-صلى الله عليه
وسلم-
يَسْأَلُهُ
فَقَالَ «
لَكَ فِى
بَيْتِكَ
شَىْءٌ ».
قَالَ بَلَى
حِلْسٌ
نَلْبَسُ
بَعْضَهُ
وَنَبْسُطُ

بَعْضَهُ
وَقَدَحٌ
نَشْرَبُ
فِيهِ
الْمَاءَ.
قَالَ «
ائْتِنِى
بِهِمَا ».
قَالَ
فَأَتَاهُ
بِهِمَا
فَأَخَذَهُم&#16
14;ا رَسُولُ
اللَّهِ -صلى
الله عليه
وس&#1604.م-
بِيَدِهِ
ثُمَّ قَالَ «
مَ&#1606.ْ
يَشْتَرِى
هَذَيْنِ ».
فَقَالَ
رَجُلٌ أَنَا
آخُذُهُمَا
بِدِرْهَمٍ.
قَالَ « مَنْ
يَزِيدُ
عَلَى
دِرْهَمٍ ».
مَرَّتَيْنِ
أَوْ
ثَلاَثًا
قَ&#1575.لَ رَجُلٌ
أَنَا
آخُذُهُمَا
بِدِرْهَمَي&#16
18;نِ.
فَأَعْطَاهُ&#16
05;َا إِيَّاهُ
وَأَخَذَ
الدِّرْهَمَ&#16
10;ْنِ
فَأَعْطَاهُ&#16
05;َا
الأَنْصَارِ&#16
09;َّ وَقَالَ «
اشْتَرِ
بِأَحَدِهِم&#16

14;#1575; #1591;#1614;#1593;#1614;#1575;#1605;#1611;#1575;
#1601;#1614;#1575;#1606;#1618;#1576;#1616;#1584;#1618;#1607;#1615;
#1573;#1616;#1604;#1614;#1609;
#1571;#1614;#1607;#1618;#1604;#1616;#1603;#1614;
#1608;#1614;#1575;#1588;#1618;#1578;#1614;#1585;#1616;
#1576;#1616;#1575;#1604;#1570;#1582;#1614;#1585;#1616;
#1602;#1614;#1583;#1615;#1608;#1605;#1611;#1575;
#1601;#1614;#1571;#1618;#1578;#1616;#1606;#1616;#1609;
#1576;#1616;#1607;#1616; ».
#1601;#1614;#1601;#1614;#1593;#1614;#1604;#1614;
#1601;#1614;#1571;#1614;#1582;#1614;#1584;#1614;#1607;#1615;
#1585;#1614;#1587;#1615;#1608;#1604;#1615;
#1575;#1604;#1604;#1617;#1614;#1607;#1616; -#1589;#1604;#1609;
#1575;#1604;#1604;#1607; #1593;#1604;#1610;#1607;
#1608;#1587;#1604;#1605;- #1601;#1614;#1588;#1614;#1583;#1617;#1614;
#1601;#1616;#1610;#1607;#1616; #1593;#1615;#1608;#1583;#1611;#1575;
#1576;#1616;#1610;#1614;#1583;#1616;#1607;#1616;
#1608;#1614;#1602;#1614;#1575;#1604;#1614; «
#1575;#1584;#1618;#1607;#1614;#1576;#1618;
#1601;#1614;#1575;#1581;#1618;#1578;#1614;#1591;#1616;#1576;#1618;
#1608;#1614;#1604;#1575;#1614;
#1571;#1614;#1585;#1614;#1575;#1603;#1614;
#1582;#1614;#1605;#1618;#1587;#1614;#1577;#1614;
#1593;#1614;#1588;#1614;#1585;#1614;
#1610;#1614;#1608;#1618;#1605;#1611;#1575; ».
#1601;#1614;#1580;#1614;#1593;#1614;#1604;#1614;
#1610;#1614;#1581;#1618;#1578;#1614;#1591;#1616;#1576;#1615;
#1608;#1614;#1610;#1614;#1576;#1616;#1610;#1593;#1615;
#1601;#1614;#1580;#1614;#1575;#1569;#1614;
#1608;#1614;#1602;#1614;#1583;#1618;
#1571;#1614;#1589;#1614;#1575;#1576;#1614;
#1593;#1614;#1588;#1618;#1585;#1614;#1577;#1614;
#1583;#1614;#1585;#1614;#1575;#1607;#1616;#1605;#1614;
#1601;#1614;#1602;#1614;#1575;#1604;#1614; «
#1575;#1588;#1618;#1578;#1614;#1585;#1616;
#1576;#1616;#1576;#1614;#1593;#1618;#1590;#1616;#1607;#1614;#1575;
#1591;#1614;#1593;#1614;#1575;#1605;#1611;#1575;
#1608;#1614;#1576;#1616;#1576;#1614;#1593;#1618;#1590;#1616;#1607;#1614;#1575; #1579;#1614;#1608;#1618;#1576;#1611;#1575; ».
#1579;#1615;#1605;#1617;#1614; #1602;#1614;#1575;#1604;#1614; «
#1607;#1614;#1584;#1614;#1575; #1582;#1614;#1610;#1618;#1585;#1612;
#1604;#1614;#1603;#1614; #1605;#1616;#1606;#1618;
#1571;#1614;#1606;#1618; #1578;#1614;#1580;#1616;#1609;#1569;#1614;
#1608;#1614;#1575;#1604;#1618;#1605;#1614;#1587;#1618;#1571;#1614;#1604;#1614;#1577;#1615; #1606;#1615;#1603;#1618;#1578;#1614;#1577;#1612;
#1601;#1616;#1609; #1608;#1614;#1580;#1618;#1607;#1616;#1603;#1614;
#1610;#1614;#1608;#1618;#1605;#1614;
#1575;#1604;#1618;#1602;#1616;#1610;#1614;#1575;#1605;#1614;#1577;#1616

16; إِنَّ

الْمَسْأَلَةَلاَ

تَصْلُحُ

إِلاَّلِذِى

فَقْرٍ

مُدْقِعٍ

أَوْلِذِى

غُرْمٍ

مُفْظِعٍ

أَوْدَمٍ

مُوجِعٍ “Ensardan biri Peygambere

gelip kendisinden dilendi. Peygamber efendimiz o kişiye: “Evinde bir şey yok mudur? Diye

sordu. Adam: “Evet bir hasır ve bir de su kabımız vardır. dedi. Resulullah: “Git onları

bana getir.” Dedi. Onları getirince iki dirheme satmış. Dirhemleri de adama vererek dedi ki:

“Bir dirhemle çocuklarına yiyecek al, diğer dirhemle de bir balta satın al ve bana

getir.” Adam baltayı getirince peygamber baltaya bir sap taktıktan sonra adama: “Al

götür onunla odun kes sat, geçimini sağla, seni on beş güne kadar

görmeyeyim.” buyurdu. Adam da gidip odunculuk yapmaya başladı ve peygamberin

yanına on dirhem kazanmış olarak döndü. Peygamber efendimiz adama

“Bu senin için, yüzünde dilencilik lekesi olduğu halde yanımıza

gelmekten daha iyidir.” (İbn Mace, Ticaret, 282) buyurdu. Emek, insanın bedenlen veya

zihnen ya da her ikisini kullanarak bir hedefe yönelik gayeli faaliyeti ve işleridir. Halk

arasında, "el emeği, göz nuru, alın teri" diye tabir edilir. Toplumun her kesiy­minde icra

edilen tüm faaliyetleri kapsar. Bu faaliyetler çeşitli maksat ve gayelere

yönelik ola­bilir. Örneğin, bireysel olabileceği gibi, toplumsal faaliyetler de olabilir.

Yeterki içinde alın teri, el emeği, göz nuru olsun. Ancak böyle bir

kazançla huzura ulaşılır. Allah'ın rızasına uygun olan davranış da budur ki, Peygamber

(s.a.v): "Muhakkak sizden birinizin sırtında odun toplaması, her­hangi bir kimseden

dilenme­sinden hayırlıdır; o kimse ister versin, ister vermesin." (Riyazüs-Salihin Trc.

1/568.) bu­yurmuştur. Çünkü, dinimizde asalaklığın ve zilletin yeri yoktur.

Ayrıca dinimiz çalışmayı da bir ibadet olarak değerlendirmiştir. Nitekim Peygamber

(s.a.v)'in de hazır bulunduğu bir yerde güçiü-kuvvetli birinin geçtiği

gö­rülür. Bunu gören Ashab: "Ya Rasülallah! Keşke bu adam

Al­lah yolunda çalışsa" derler. Peygamber (s.a.v)'de: "Eğer bu adam,

küçk çocuk­larının rızasını kazanmak için çıkmışsa

Allah yolundadır, ihtiya­yar anne-babasının ihtiyaçlarını karşılamak için

çıkmışsa yine Allah yolundadır, kendi ekme­ğini kazanmak için çıkmışsa

yi­ne Allah yolundadır. Şayet gös­teriş için, böbürlenmek

için çık­mişsa, işte o zaman şeytan yo­lundadır." (Et- Teriğib ve't- Terhib

2/524.) cevabını vermiştir. Hz. Peygamber her fırsatta çalışma ve kazanmayı teşvik etmiştir:

عَنِ

النَّبِىِّ

-صلىاللهعليه

وسلم- قَالََ

التَّاجِرُ

الصَّدُوقُ

الأَمِينُ

مَعَ
النَّبِيِّينَ
وَالصِّدِّيقِينَ
وَالشُّهَدَاءِ "Doğru ve kendine güvenilir tüccar, yarın kıya­met günü peygamberler, siddikler ve şehitlerle haş­ronulacaktır." (Tirmizi, Buyu, 1252) "Helal kazanç temin etmek için çalışmak cihat­tır." (1212-Kudai, Müsnedü 'ş-Şihab, I,83 nr. 56.) "Dünya işlerinizi ıslah edip yoluna koyunuz, ahi­retinizi de ihmal etmeyip onun için çalışınız," (İbn Mace, nr. 2142) Hz. Peygamber bu hadisleri ile de dünya-ahiret dengesinin kurulmasını temine çalışmaktadır. Rasulülah, durmadan çalışmaya, kazanmaya ilerlemeye teşvik etmekle kalmamış, bilakis helal kazanç elde etmek için çalışmak her müslümana farzdır" buyurarak kendisine inananları ve bağla­nanları daima çalışmakla yükümlü kılmış ve çalışma­yı ibadet kabul etmiştir. Alınları dökerken, emek sarfederken kazancın mübarek, rızkın helal olması için öncelikle dikkat edilmesi gerekli hususlar özetle şunlardır: 1-İşini Severek Yapmak Ahlak bilginleri çalışmak ko­nusunda şu ilginç görüşleri ileri sürmüşlerdir: "çalışmak ile verimli hale dönüştürüle­meyen her bilgi boştur, sevgi ile hareketlenmeyen her ça­lışma kısırdır. Yükselttiğiniz binayı, içinde sevgiliniz otu­racakmış gibi ruhunuzun hı­zıyla yükseltiniz. Tohumları şefkatle ekiniz, ürünleri severek toplayınız. Bütün bun­lara sevgiye bir armağan gözüyle bakınız. çalışmak, gözle görülebilen bir sevgi­dir." Evet, görüğünüz pırıl pırıl yüzler, ter içinde de olsa içten gülümserler. çalışırken, kı­vançla sohbet eden insanların bakışları, sesleri ve nefesleri yorgunluktan yakınmıyor. Gönündeki sevgi gücünü, yaptığı işin türüne yansıtan in­sanlarda bütün vücudu saran bir heyecan vardır. Sevgisizli­ğin ve umutsuzluğun yorgun­luğu ise yorgunluğun en daya­nılmazıdır. 2-Zaman Bilinci İnsanın çalışma hayatında zaman kavramının önemi tartışılmaz. özellikle endüstri, teknoloji ve modern çağın gereklerine uyum sağ­lama isteyen her fert ve toplum, ön­ce "zaman bilinci"ni elde etmek zo­rundadır. çünü plan, program ve za­man dilimlerine göre hesaplanmış her iş, ancak kendisine tahsis edilen süre içinde hizmete dönüşebilir. Sos­yologların yaptıkları bir araştırmada, ileri memleketlerde işlerin çok önce­den zamana göre (yıl, ay, hafta, gün, saat ve dakika gibi) planlanıp yapıldı­ğı, geri kalmış ülkelerde ise zuhurata ve tesadüflere tabi olarak iş ve üretin­min elde edildiği tespit edilmiştir. Ne yazık ki son yıllarda, doğu ile batı arasındaki zaman anlayışında, doğulu insanın aleyhine olmak üzere büyük uçurum meydana gelmiştir. Olaya inanç açı­sından yaklaştığımızda sonuç daha da vahim olmaktadır. çünü büyük çoğunluğu müslüman olan Asya kıta­sındaki toplumlar, İslam prensipleri çerçevesinde zaman kavramı bilincini ve kültürünü yeterince pratik hayata geçirememişlerdir. İki binli yıllara girdiğimiz şu günlerde İslam ale­minin bulunması gereken mevkide olduğunu söylemek mümkün değil­dir. Asli kaynaklarımız olan Kur'an ve sünnetin zaman kavramına, planlı ve disiplinli çalışma hususundaki ikaz ve

işaretlerine göz atmakta yarar görüyorum. 3-İşçinin Görev ve Hakları Bütün bunların ışığında İslam'ın, işçi için belirlenen temel görevleri şöyle sıralamak mümkündür: Eğer aksi zikredilmemişse işini kendisi yapacaktır.(Mecelle, mad. 571.) Belirlenen süre (mesai) içinde sürekli çalışacaktır.(Mecelle, mad. 425.) İşini sağlam ve güzel yapacaktır. Çünkü, "Kul bir iş yaptığı zaman, Allah kulun, işini iyi ve sağlam yap­masını sever." (Keşfül-Hafa, II. 245-246) Kendisine emanet edilen malları, malzemeyi ve araçları iyi kullan­acaktır. En iyi işçi güvenilir olandır.(Kasas, 26.)

قَالَ
النَّبِىَّ -
صلى الله عليه
وسلم -
الْخَازِنُ
الأَمِينُ
الَّذِى
يُؤَدِّى مَا
أُمِرَ بِهِ
طَيِّبَةً
نَفْسُهُ
أَحَدُ
الْمُتَصَدِّقَيْنِ Gönül hoşluğu ile görevini yerine getiren görevli Al­lah rızası için sadaka veren kimsenin müka­fatını alır. (Buhari, Sahih, İcare, 1) Görevler ve sorumluluklarla haklar birbiri­nin ayrılmaz parçalarıdır. Sosyal hayatta olduğu gibi iş hayatın da haklar ve sorumluluklar dengesinin korunması huzur ve düzenin kaçınılmaz gereğidir. İşini yapan, sorumluluklarını yerine geti­ren işçinin en temel hakkı ücrettir. Kur'an, herkese kazandığının tam olarak ödeneceği­ni genel bir prensip olarak şöyle tespit eder:

وَلِكُلٍّ
دَرَجَاتٌ
مِّمَّا
عَمِلُوا
وَلِيُوَفِّيَهُمْ
أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا
يُظْلَمُونَ
Herkes işlediklerinin karşılığı tam olarak ödenir, Onlara zulmedilmez. (Ahkaf, 19)

4-İşveren Görevleri a-İşveren işçisinin hamisidir Dinin, kişi­ler arası ilişkilerin temelini yerleştiği kul hakkı düşüncesi, işçi işveren ilişkilerinde de en önde tutulması gereken ilk prensiptir. Allah ka­tında hem işçi, hem işveren kul olma noktasında birleşirler. Bu sebeple her iki taraf da, birbirinin hakkını üzerine geçirmeme konusunda duyarlı olmak zorunda bulunduğunu, aksi yönde bir davranışın onu zalim durumu­na düşüreceğini hatırlardan çıkarmaz. Bilir ki

وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِن

نَّصِيرٍ "Za­limlerin hiç bir yardımcıdır." (Hac, 71.) İşveren sermayeyi elinde bulundurduğu için güçIü taraftır. Bu sebeple, işçi-işveren ilişkilerinde ilk akla gelen şey işçinin korun­maya muhtaç bir konumda olduğu düşünce­sidir. Bundan dolayı da işçi hakları her za­man gündemdedir. Karşılıklı hak ve görevler açısından taraflar arasında bir fark yoktur. İslam, sermaye sahibine her fırsatta bir ema­netçi olduğunu, malının gerçek sahibinin Al­lah olduğunu, o mallarda fakirlerin de hakkı bulunduğunu hatırlatır. Burada amaç, maddi gücün insan ruhuna sindireceği tahakküm ve zorbalık temayüllerini törpülemek, kendi­sinin de ölümlü olduğu bilincini diri tutmak­tır. İslam, sermayeyi, sahibi eliyle topluma yünelik hale getirdiği gibi, sermaye sahibini, işvereni de, işçi ile ilişkileri açısından, patron­dan çok bir baba, bir koruyucu konumuna getirmeyi hedefler. Bu tutumu, onun ahlaki bir davranışı haline getirmeye çalışır. İşçi-iş­veren ilişkilerinin, kul-Allah ilişkilerine de yansıdığını vurgular ve kulun Allah katında değerini artırdığını ifade eder. Hz. Peygam­ber'in bize yansıttığı şu tablo bu konuda ol­dukça dikkat çekici bir örnek: üç arkadaş yolculukları sırasında yağmura tutulurlar ve bir mağaraya sığınır. Derken yuvarlanan bir kaya gelir mağaranın ağzını kapatır. İçin­de buldukları durumu aralarında gö­rüştüler ve içlerinden birisi; "Bizi bu durum­dan Allah'tan başka kimse kurtaramaz. Herbirimiz yapmış olduğumuz iyi bir işi anarak Allah'a yalvaralım, belki kurtuluruz", dedi. Herbirisi söylendiği şekilde dualarını yaptılar. Herbirinin duasından sonra taş biraz aralandı. Nihayet üçüncüsü: "Allah'ım! (biliyorsun ki) ben bir keresinde­ ücretle bazı işçiler çalıştırdım. ücretlerini ver­dim. Ancak biri ücretini almadan gitti. Ben de onun ücretini (ticaret yaparak) çoğalttım. öy­le ki ücreti bir servete dönüştü. Bir zaman sonra o işçi geldi ve bana, 'Ey Allah'ın kulu, ücretimi ver' dedi. Ben de ona, 'şu gördüğün deve, koyun, sığır ve (onlara bakan) köleler hep senin ücretinden meydana gelmiş bir servettir' dedim. Adam, 'Ey Allah'ın kulu, be­nimle alay etme! dedi. Ben de ona, 'Hayır, seninle alay etmiyorum, (malını al, götür)' dedim. Derken o bunların hepsini sürüp gö­türdü. Bunlardan bir şey bırakmadı'. Ey Rab­bim! Bunu senin rızanı isteyerek yaptıysam şu kaya parçasıyla bunaldığımız şu darlıktan bizi kurtarır" diye dua etti. Kaya tamamen açıldı. Yürüyüp gittiler. (Buhari, İcare, 2) İslam işverenden, işçinin patronu değil; babası ve koruyucusu olmasını istiyor. Bu il­kelerin uygulanması, iş dünyasının iki kesimi arasındaki kutuplaşmaları en aza indirecek, çalışma barışının daha kolay sağlanmasına yardım edecektir. (Diyabet Derg.124/32) b-Emeğin karşılığını geciktir­meden verir Ge­nelle emekçilerin geçim kaynağı ücret gelirleri olduğundan bu ama­cın gerçekleşmesi büyük önem ar­z etmektedir. ücret, işçi tarafından hak edilışinden itibaren işverenin üzerinde emanet mal niteliğini taşır. Bu nedenle meşru bir mazeret bulunmadığı sürece, işverenin, üc­reti zamanında ödememesi, ya da eksik ödemesi emanete tecavüz olarak değerlendirilmiştir. Böyle davrananların kıyamet gününde Allah'ın hasmı olacakları vurgulanmıştır. Nitekim bir hadis-i kudsidede, işçi hakkının kendi hakkı gibi oldu­ğunu bildiren Allah, işçinin hakkını ödemeyenler için, قَالَرَسُولُاللَّهِصلىاللهعليه

وسلم
ثَلاَثَةٌ
أَنَا
خَصْمُهُمْ
يَوْمَ
الْقِيَامَةِ
وَمَنْ
كُنْتُ
خَصْمَهُ
خَصَمْتُهُ
يَوْمَ
الْقِيَامَةِ
رَجُلٌ
أَعْطَىبِى
ثُمَّغَدَرَ
وَرَجُلٌ
بَاعَحُرًّا
فَأَكَلَ
ثَمَنَهُ
وَرَجُلٌ
اسْتَأْجَرَ
أَجِيرًا
فَاسْتَوْفَى
مِنْهُ
وَلَمْ
يُوفِهِ
أَجْرَهُ Hz. Peygamber (sav)
şöyle buyurmaktadır: "Uuml;¸ kişi vardır ki kıyamet günü ben onların
düşmanı olacağım. Bir şey verip hilede bulunan, hür bir kişiyi satarak değerini yiyen,
bir iş¸i tutup ücretini ödemeyen kimseler. (İbn Mace, Ruhun, 4) "Onların
has­mı bizzat benim.' buyurmuştur. Yine Hz.Peygamber
قَالَ
رَسُولُ
اللَّهِ -صلى
اللهعليه
وسلم- «
أَعْطُوا
الأَجِيرَ
أَجْرَهُ
قَبْلَأَنْ
يَجِفَّ
عَرَقُهُ. 'İş¸inin hakkını alın
teri kurumadan veriniz.' derken de aynı noktaya işaret etmiştir. (İbn Mace, Ruhun, 4) İş¸i
İşveren ilişkileri ve İslam İslâm, iş¸iye takatinin üstünde iş verilmemesini,
işverenin onu evladı veya kardeşi gibi görmesini, temel ve tabiî haklarına saygılı
olmasını ister. İş¸i-işveren ilişkilerini ve bu konuya İslâm'in bakışını ela alınca ister
istememez ortak ve temel kavram olan işten veya işin öneminden kısaca bahsetmeliyiz. Sonra
da iş¸i ve işverenin karşılıklı hak ve sorumluluklarını (ilişkilerini) ele almalıyız. Buna

görmeye; 1- İşin önemi İş, her canlı için önemli ve gerekli bir uğraştır. Bu uğraşı sayesinde üretim yapılır, insan mutlu, Allah memnun olur ve emek değer kazanır. Unutmayalım ki, dünyamız bile hareket halindedir. Hareket ise bir iş ve alışmadır. İş yapmak ise bizi yaratan Allah (c.c.)'ın emri ve ebedi kanunudur.

1603;1615;1604;1617;1614; 1610;1614;1608;1618;1605;1613; 1607;1615;1608;1614; 1601;1616;1610; 1588;1614;1571;1618;1606;1613; "O, her an bir yaratma halindedir." (Rahman, 29) Yani bir şey inşa etmekte, iş yapmaktadır. Yine Rabbimiz hakkında, Kur'an-ı Kerim bizi böyle bilgilendirirken insan hakkında da 1608;1614;1571;1614;1606; 1604;1617;1614;1610;1618;1587;1614; 1604;1616;1604;1618;1573;1616;1606;1587;1614;1575;1606;1616; 1573;1616;1604;1617;1614;1575; 1605;1614;1575; 1587;1614;1593;1614;1609; "İnsan için kendi alışmasından başkası yoktur." (Necm, 39) buyurmakta ve bizlere iş yapmayı, üretmeyi, çevremize, insanlığa faydalı olmayı emretmektedir. İnsan alışıp iş yapınca alışılır, dinleşir ve üretmenin zevkini tadar. İş yapmamak –tembellik ise kurdun ağacı için; rütuhtan gibi, insanın bedenini ve ruhunu için; rütuhtan ve için; kurtir. Merhum Mehmet Akif Ersoy ne güzel dile getirmiştir: "Kim kazanmazsa bu dünyada bir ekmek parası, Dostunun yüz karası dşmanın maskarası." Yine Akif; "alış dedik; e şeriat, alışmadın durdun." diyerek tembelliğin yüz karası bir davranış ve İslam'ın emrine aykırılık olduğunu belirtmiştir. 2- İş için ve işverenin karşılıklı hak ve sorumlulukları Aşağıda tadilecek hususlara karşılıklı olarak riayet edildiğinde iş için ve işveren ilişkilerinin daha zeyli ve zenli bir şekilde geleceği veya en azından buna yardımcı olacağı kanaatindeyiz. A- İş için hak ve sorumlulukları a) Ücret hakkı İş için en büyük hakkı İslam zaviyesinden hiçbir şekilde şüphesiz ücret ücret hakkıdır ve bu hakkın korunmasıdır. Ücret, iş için iye harcadığı enerji ve emeği karşılığı verilen para veya para karşılığı bedeldir. "Bir iş için için; alıştırdığında ücretini ona bildir." (Nesai, Eyman Ve'n-Nuzur: 44, için; ağır Yay.İst.) Bu, onun için o kadar önemlidir ki, İslam hukukuna göre "ücretini alıncaya kadar elindeki işverene ait malı hapsederek vermektense imtina edebilir." Hatta, "ücret olarak kararlaştırılan paranın hiçbir değer kaybına uğraması için işverenin emdede paranın eski satın alma maliyetini koruyucu bir artış yapması gereklidir." (T.D.V. İsl. Ans. c. 21, s. 387, İst. 2000) Ayrıca için için; kazanmanın, için için; yedirmenin sorumluluk ve şuurunda olmalıdır. Bu nokta dinimizde temel bir değer taşır. Sevgili Peygamberimiz (s.a.s.): "Ey Enes, için kazan, duan kabul olur; zira kişi ağzına haram bir lokma gıdadan kırk gün duası kabul olmaz." buyurmuştur. (K.Miras, Tecrit Tercümesi, 6-357, Başbakanlık Basımevi, Ank. 1978) Bu uyarılar karşısında dikkatli ve zenli olunmalı ve haram lokmanın (kazancın) ibadetleri nasıl olumsuz etkilediği şüphesizdir. b) İşini iyi ve sağlam yapmak için için; yaptığı işi iyi ve sağlam yapmak zorundadır. için için; bu onun en temel sorumluluğu ve aldığı işi ifasıdır. Bu alışmadan hile ve aldatma yapamaz. İş esnasında kendi işinde için için; gibi davranmak, için için; olmak, 1601;1614;1575;1587;1618;1578;1614;1602;1616;1605;1618; 1603;1614;1605;1614;1575; 1571;1615;1605;1616;1585;1618;1578;1614; "Emrolunduğun gibi

dosdoğru ol.” (Hud, 112) prensibine uymak, işini sağlam yapmak ve kendine verilen araç-gereçleri korumak zorundadır. Allah (c.c.), her şeyi sağlam yapmış ve kulun da böyle yapmasını istemiştir. صُنْعَاللَّهِالَّذِيأَتْقَنَكُلَّ شَيْءٍ“(Bu) her şey; sapasağlam yapan Allah’ın sanatıdır.” (Neml, 88) Yine Kur’an-ı Kerim; فَنِعْمَأَجْرُالْعَامِلِينَ “Çalışanların ücreti ne güzeldir.” (Zümer, 74) ifadesiyle çalışıp üretene emeğinin karşılığının Allah (c.c.) tarafından en iyi bir şekilde verileceğini açıkça deklâre etmiştir. c) Güvenliği işçinin işveren tarafından güvenliğinin sağlanması kendinin sorumluluğu, işçinin de hakkıdır. İşyerindeki diğer işçi arkadaşlarıyla huzur ve güven içinde iyi geçinmesi, anlayışlı olması ve zaman israfı yapmaması, görev ve sorumluluğu kapsamındadır. B- İşverenin hak ve sorumlulukları a) İşveren işçinin ücretini işin bitiminde vermelidir. “İşçiye ücretini alın teri kurumadan veriniz.” (İbn Mace, Ruhun, 4, Çağrı Yayınevi, İst. 1981) hadisi, İslâm’ın iş hayatına sunduğu her işverenin ilke edinmesi gereken ve darbı mesel hâlini almış mükemmel bir kuraldır. Bu kurala uymak işverenin birinci derecede sorumluluğudur. b) İşi ehliyetli ve liyakatli olana vermelidir. Çünkü İslâm nazarında işin bizzat kendisi emanettir ve emaneti ehline vermek Kur'an’ın talimatıdır. Allah size mutlaka, إِنَّ اللّهَيَأْمُرُكُمْ أَنتُؤدُّواْالأَمَانَاتِ إِلَىأَهْلِهَا “Emanetleri ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğinizde adaletle hükmetmenizi emreder.” (Nisa, 58)   Hem işçiyi hem de onun haklarını korumalıdır. Bu husus da işverenin sorumluluğu cümlesindedir. İşveren, işçinin bedenini zarar görmekten koruyacağı gibi onun sahip olduğu diğer (maddî-manevî) haklarını da korumalıdır.

[islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler](#)